

ANONİM ORTAKLIKLARDA ÖZEL DENETÇİ TAYİNİ

Aydın ÇELİK

GİRİŞ

Ticaret Kanunumuzun (TK) özel denetçi tayinini düzenleyen 348. maddesinin 1. ve 2. fıkraları uyarınca: “*Umumi heyet bazı muayyen hususların tetkik ve teftişi için lüzumu halinde hususi murakıp seçebilir.*

Umumi heyetin toplantı vaktinden itibaren en az altı ay önceden beri esas sermayenin en az onda birine muadil paylara sahip oldukları sabit olan pay sahipleri; son iki yıl içinde şirketin kuruluşuna veya idare muamelelerine mütaalik bir suiistimalin vukubulduğunu veya kanun yahut esas mukavele hükümlerine önemli bir surette aykırı hareket edildiğini iddia ettikleri takdirde, bunları veya bilançonun gerçekliğini tahkik için hususi murakıplar tayinini umumi heyetten isteyebilirler. Bu talep reddolunduğu takdirde lüzumlu masrafları peşin ödemek, dava neticesine kadar merhun kalmak üzere sahip oldukları pay senetlerini muteber bir bankaya tevdi etmek şartıyla mahkemeye müracaat hakkını haizdirler”.

Hükümden de anlaşıldığı gibi, azınlığın özel denetçi tayinini isteme hakkı aşamalı olarak düzenlenmiştir. Azınlık ilk olarak bu hakkını genel kurula (GK) karşı ileri sürmekte, genel kurulun bu istemi reddetmesi durumunda, özel denetçi tayini için mahkemeye başvurabilmektedir. Hükümün devam eden fıkralarında, mahkemeye başvurmanın diğer koşulları ile azınlığın isteminin reddi halinde doğan zarardan sorumluluk düzenlenmiştir.

Özel denetçi tayini konusu birçok açıdan ele alınmasına karşın, sözkonusu hükmün karmaşık düzenlenmiş olması ve tekrarlara yer vermesi nedeniyle, bu konuda gerek doktrinde ve gerekse Yargıtay kararlarında birçok tartışma ortaya çıkmıştır. Anonim ortaklıkta (AO), yönetim kurulu (YK) ve denetçilerin kural olarak (imtiyazlı payların bulunmaması durumunda) GK'daki çoğunluk tarafından seçildiği hususu göz önünde bulundurulduğunda, özellikle azınlığa özel denetçi tayini isteme hakkını tanıyan bu hükmün, azınlık ile çoğunluk arasındaki dengenin oluşturulması bakımından

önemi ve yararı çok büyüktür. Bu bakımından çalışmamızın amacı, pay sahipleri ve azınlığın çoğunluk karşısındaki hak ve menfaatlerini korumaya yarayan ve dolayısıyla özellikle uygulama açısından büyük önem arzeden bu hükmü tüm yönleriyle ele almak ve tartışmalı hususlara çözüm önerileri sunmaktır. Kamuoyuna Şubat 2005'te sunulan Ticaret Kanunu Tasarısına, (henüz belirsiz olması nedeniyle), çalışmamızın metninde yer verilmiş ancak zaman zaman özel denetçi tayinine ilişkin tasarı hükümlerine, yararlı olacağı düşüncesiyle, dipnotlarda da olsa yer verilerek, karşılaştırma yapma ve yorum belirtme yoluna gidilmiştir.

Çalışmamızda öncelikle, özel denetçi tayini isteyebilecek kimseler ve özellikle azınlığın mahkemeden özel denetçi tayini isteme yetkisi ve şartları incelenecektir. Özel denetçi tayinine karar verecek yetkililer ve aldıkları kararların niteliği ele alındıktan sonra, özel denetçinin görev ve yükümlülükleri, denetçi raporunun hükmü, azınlığın sorumluluğu, teminat paylarının iadesi ve azınlığın masraf talebi konuları ele alınacaktır.

I. ÖZEL DENETÇİ TAYİNİNİ İSTEYEBİLECEK KİMSELER

A. ORTAKLAR

TK. m. 348/1'de, GK'un gerekli görmesi durumunda bazı belirli konuların denetlenmesi için özel denetçi seçebileceği öngörülmüştür. Ortakların bireysel olarak genel kuruldan özel denetçi tayinini isteyebilmeleri, şirket sözleşmesinden ve dolayısıyla ortak olma sıfatından kaynaklanan doğal bir haktır¹. Pay sahiplerine tanınan bu hak, intifa hakkı sahipleri içinde söz konusudur (TK. m. 360/son)².

Domaniç'e göre, özel denetçi tayini konusunun "*gündeme bağlılık ilkesi*" gereği, gündemde bulunması da gerekir (TK. m. 369). Özel denetçi tayini genellikle, gündemi belirleme yetkisine sahip YK ile TK. m. 357 uyarınca gündeme maddeler ilave ettirme hakkı olan denetçiler aleyhine bir girişim sayılacağından, bu iki organın özel denetçi tayini isteğini kendiliğinden gündeme almaları çok istisnai bir durumdur³. Bu nedenle özel denetçi tayini için azınlığın TK. m. 366'daki haklarını kullanma yoluna gitmesi gerekir.

¹ Sadece 1/10'na sahip azınlığın GK'dan özel denetçi tayini isteyebileceğini savunan aksi görüş için bkz., Ömer Özkan, "**Türk ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Özel Denetçi Atanması**", Batider, C. XX, S. 2, Ankara 1999, s. 39. Hazırlanan Ticaret Kanunu Tasarısının 438/1 hükmünde GK'dan her pay sahibinin, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olması ve bilgi alma veya inceleme hakkının daha önce kullanılması şartıyla özel denetçi tayini isteyebileceği açıkça düzenlenmiştir.

² Geniş bilgi için bkz., Abuzer Kendigelen, **Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı**, İstanbul 1994, s.123 vd.

³ Hayri Domaniç, **Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK. Şerhi II**, İstanbul 1988, s. 738; Orhan Nuri Çevik, **Anonim Şirketler**, Seçkin Kitapevi, 4. baskı, Ankara 2002, s. 552.

Bununla birlikte, gündemde yer alan bir konunun görüşülmesi sırasında, mesela bilançonun müzakeresinde, bu konuyla ilgili olarak ortaklardan herhangi birisinin özel denetçi isteyebileceği ve genel kurulun bu isteği olumlu bir karara bağlayabileceği de savunulmuştur⁴. Çünkü yapılan görüşmede GK'un yeterli ölçüde aydınlanabilmesi için özel denetçi atanmasının ve bu nedenle toplantının ertelenmesinin (TK. m. 377), sadece gündeme bağlılık ilkesi ileri sürülerek önlenmesi hem ayrı bir GK toplayarak boşuna zaman ve para kaybına, hem ilgili kişilerin bir süre daha zan altında veya görevde tutulmasına ve hem de bu arada delillerin ortadan kalkması tehlikesine yol açması bakımından sakıncalı olduğu gibi, sözü edilen ilkenin de kötüye kullanılması anlamını taşıyacağı haklı olarak belirtilmiştir⁵.

Bu görüşe göre, gündem dışı alınan özel denetçi tayini kararı iptal edilebilir nitelikte bir karardır. Gündeme bağlılık ilkesini (TK. m. 369/son), gündemde yer alan konularla doğrudan doğruya ilgili hususların da ayrı ayrı gündemde gösterilmesi gerektiği şeklinde yorumlamak doğru değildir⁶. Buradan hareketle, savunulan görüş uyarınca, sadece gündemdeki konuyla sınırlı olarak özel denetçi tayini istenebileceği, bu durumda gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmayacağı sonucuna varılmaktadır.

Moroğlu, gündeme bağlılık ilkesi ile güdülen amacın, pay sahiplerinin gerek GK'a katılma kararı verirken ve gerekse kurulda oy kullanırlarken hazırlıklı bulunmalarını sağlamak ve bu nedenle onları odlu-bittilere karşı korumak olduğunu, kurulda görüşülecek konu kendisine duyurulmuş olan bir pay sahibinin, o konu ile doğrudan doğruya ilgili hususları da göz önünde tutarak kurula katılacağını ve oy vereceğinin kabul edilmesi gerektiğini savunmuştur. Yazar ayrıca, "umumi heyet, bazı muayyen hususların tetkik ve teftişi için lüzumu halinde hususi murakıp seçebilir" şeklindeki hükmün lafzının da bu görüşü desteklediğini, bu hükmün gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olarak yorumlanması durumunda⁷, GK'un gündem dışı konuların tartışma alanı haline getirilerek kurulun gündemi çerçevesinde karar almasının engellenebileceğini ve çeşitli hesaplarla özel denetçi hakkının kötüye kullanılması olanağının yaratılmış olacağını savunmuştur⁸.

⁴ Halil Arslanlı, *Anonim Şirketler I Umumi Hükümler*, 3. bası, İstanbul 1960, s. 247, dn. 195 ve Halil Arslanlı, *Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller*, C. II-III, s. 23. Aynı görüş için bkz., Erdoğan Moroğlu, "Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi", İHFM, C. XLII, S. 1-4 (ayrı bası), İstanbul 1977, s. 5; Domaniç, *Şerh*, s. 738; Çevik, *AŞ.*, s. 552. Ayrıca bkz., Yargıtay Tic. D. 2.6.1959 gün ve E. 1959/507, K. 1632 sayılı kararı (Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Esas Sermaye Artırımı*, Ankara 1972, s. 43, 129 vd.).

⁵ Moroğlu, *Özel Denetçi*, s. 6.

⁶ Moroğlu, *Özel Denetçi*, s. 5-6.

⁷ Arslanlı, *C. II-III*, s. 23; Oğuz İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, 4. bası, İstanbul 1989, s. 73-74.

⁸ Moroğlu, *Özel Denetçi*, s. 6-7.

Kanaatimizce bu görüşe katılmaya olanak yoktur. AO'da çoğunluğu elinde bulunduran pay sahipleri, denetçileri seçip azletme yetkisine sahip olmaları nedeniyle, çoğunluğun denetimi ve etkisi altında kalan denetçilerin denetleme görevlerini her zaman ve etkili bir biçimde yapmalarını sağlamak ve yönetim dışında kalan pay sahipleri (azınlık) yararına etkinliği arttırmak üzere özel denetçi tayini olanağını getirilmiştir. Bir başka deyişle özel denetçi tayininin düzenlenmesindeki asıl amaç, çoğunluk, YK ve denetçiler karşısında pay sahiplerinin haklarını korumak olduğuna göre, gündemde olmasına rağmen özel denetçi tayin edilmesi durumunda, GK'a katılmayan ya da katılmasına rağmen özel denetçi tayini hususunda hazırlıklı olmayan pay sahibinin nasıl bir oldu-bittiyle karşı karşıya kaldığı anlaşılmamaktadır. Dahası yukarıda da belirttiğimiz gibi, özel denetçi tayininin gündeme bağlılık ilkesi ileri sürülerek engellenmesi durumunda, ayrı bir GK toplanarak boşuna zaman ve para kaybına yol açması, ilgili kişilerin bir süre daha zan altında ve görevde tutulması ve bu arada delillerin ortadan kalkma tehlikesi gibi birçok sakıncanın ortaya çıkmasına da neden olacaktır.

GK'da öncelikli olarak gündemdeki konuların ele alınıp görüşülmesi gerekirken; GK'un gündem dışı konuların (ki bu durumda da ancak özel denetçi atanması istemine konu olacak hususlarla sınırlı olan konular gündeme getirilebilecek) tartışma alanı haline getirilerek kurulun gündemi çerçevesinde karar almasının engellenmesi ve çeşitli hesaplarla özel denetçi hakkının kötüye kullanması ihtimalinde, GK kararlarına karşı iptal veya hükümsüzlüğün tespiti davasının açılacağı ve zararların tazmini yoluna gidilebileceği de kuşkusuzdur. Bu nedenle, gündemdeki konularla bağlantılı olsun yada olmasın, özel denetçi tayini hususunun, gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olarak kabul etmek gerekir. Aksi kabul edilirse söz konusu hak hiç işleyemez veya gerektiği gibi koruma sağlamaz⁹.

Özel denetçi talebinin sadece bir azınlık hakkı olarak TK. m. 348/2 çerçevesi içerisinde gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olduğunu kabul eden¹⁰ **Teoman** gerekçesinde, hükümde yer alan "...*hususî murakıplar tayinini umumi heyetten isteyebileceği...*" ifadesinden herhangi bir sınırın öngörülmediğinin anlaşıldığını, azınlığın gündeme madde koydurması için önce YK'na, onun reddi halinde mahkemeye müracaat etmesi gerektiğinden hareketle bu duru-

⁹ Reha Poroy (Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 8. baskı, İstanbul 2000, s. 413-414.

¹⁰ Özel denetçi tayininin bir azınlık hakkı olarak gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olduğunu kabul eden diğer görüşler için bkz., POROY (Tekinalp/Çamoğlu), **Ortaklıklar**, s. 413-414. Aynı görüş için bkz., Oğuz İmregün, **Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları**, İstanbul 1962, s. 73; İmregün, **AO.**, s. 253 dip not 68; Mahmut T. Birsnel, "**Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**", İmran Öktem'e Armağan, Ankara 1970, s. 642; Gönen Eriş, **Türk Ticaret Kanunu Ticari İşletme ve Ticaret Şirketleri**, C. I, 2. baskı, Ankara 1992, s. 1012; Salter Uçar, **Hukukumuzda Yönetim Kurulu ve Denetçiler ile Sorumluluk Halleri**, İstanbul 1994, s. 176.

mun azınlık hakkının kullanılmasını aşamalı bir biçimde güçleştirdiğini ve bağımsız olarak düzenlenen bu hakkın başka bir hakla birlikte ileri sürülebilmesinin kabul edilemeyeceğini, bu durumun ayrıca süreyi uzatması nedeniyle (özellikle mahkemeye gidilmesi halinde mahkemenin kötü niyetle uzatılması ihtimalinde) kanıtların yitirilme tehlikesine yol açtığını, TK. m. 362 uyarınca kar ve zarar hesabı, bilanço, yıllık rapor ve safi kazancın nasıl dağıtılacağı hakkındaki önerilerin GK toplantısından 15 gün önce pay sahipleri tarafından incelenmesi sırasında özel denetçi tayini talebinin istenmesi halinde bu süre açısından talebin olanaksız olacağını, "gündem maddelerinden biri ile ilgili olma" ölçütünün de kesin bir nitelik taşımadığını, GK toplantısı sırasında çıkabilecek bir tartışmanın her zaman azınlık lehine sonuçlanmayacağını haklı olarak belirtmiştir¹¹. **Kanaatimizce** aynı sakıncalar yukarıda da belirttiğimiz gibi TK. m. 348/1 uyarınca pay sahiplerinin bireysel olarak yapacakları talepler için de söz konusudur. Bu nedenle özel denetçi atanmasına ilişkin talebin, sadece azınlık hakkı olarak değil, pay sahibi hakkı olarak da gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olarak kabul edilmesi gerekir¹².

B. YÖNETİM KURULU

TK. m. 337 uyarınca, daha önceki YK üyelerinin, TK. m. 308 uyarınca, kurucuların kanuna aykırı iş ve işlemlerinden sorumlu tutulan YK veya üyelerinin özel denetçi tayini isteyebilmeleri doğaldır. Gündeme madde koydurma yetkisi genel olarak YK'na ait olduğundan bu yolla özel denetçi seçilmesi yoluna gidilmesi daha kolaydır.

Özel denetçi tayini isteminin genel kurul gündemine alınması hususunda YK karar almak için yeterli çoğunluğu sağlayamazsa, kararına muhalif kalan üye veya üyeler (bu talep kendilerine inhisar etmişse, TK. m. 338), üye sıfatıyla veya ortak sıfatıyla veya azınlığa katılarak talepte bulunmaları gerekir¹³.

C. DENETÇİLER

TK. m. 308 uyarınca kuruluştaki yolsuzluklardan, TK. m. 359 uyarınca da kendi devrelerindeki kanunsuzluklardan, özellikle uzmanlık alanlarını aşan konularda özel denetçi tayinini isteyebilirler¹⁴. Denetçiler, yaptıkları

¹¹ Ömer Teoman, "Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi", İkt. ve Mal. D., C. XXVII, S. 2, Mayıs 1980, s. 72-75. Ayrıca bkz., Oğuz İmregün, "Anonim Şirketlerde Azınlığın Himayesi", III üncü Ticaret ve Banka Hukuku Haftası, Ban. ve Tic. Huk. Arş. Ens., Mayıs 1963, s. 190.

¹² Nitekim Ticaret Kanunu Tasarısında da aynı yönde görüş benimsenerek şu hükme yer verilmiştir: "Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir" (Tasarı m. 438/1).

¹³ Domaniç, s. 738.

¹⁴ Theo Guhl/Alain Hirsch, "Anonim Şirketlerde Denetleme", çev. Akar Öçal, Batider, C. VI, S. 4, Aralık 1972, s. 700.

incelemeler neticesinde lüzum görmeleri yada ortakların şikayeti üzerine; olağanüstü genel kurul (TK. m. 355, TK. m. 353/no.8) ya da olağan genel kurul gündemine özel denetçi tayini isteğini koyabilirler. Denetçiler ayrıca azınlığın isteği (TK. m. 366 ve 367 uyarınca) üzerine de bu konuyu genel kurula götürebilirler.

TK. m. 366 ve 367 uyarınca azınlığın gündeme koymayı istediği maddeleri YK'nun reddetmesi üzerine, denetçilerin "gerektirici sebepleri" yerinde bulmaları durumunda, YK'un gündemine müdahale edip-edemeyecekleri hususunda **Tekinalp** haklı olarak, TK. sisteminde "gündeme bağlılık ilkesi" ile "gündemin değişmezliği ilkesi"nin bir gereği olarak toplantı çağrısını kim yapıyorsa, onun gündemi belirlemede yetkili olduğunu ve onun isteğine rağmen gündeme müdahale edilemeyeceğini, bunun tek istisnasının TK. m. 367'de yer alan mahkeme kararının varlığı halinin bulunması olduğunu, bu durumda dahi azınlığın talebinin bulunması gerektiğini, TK. m. 355 hükmünün denetçilere gündeme madde koyma hakkı vermeyip anılan hüküm uyarınca öngörülen şartların varlığı halinde belirtilen konuları içeren bir gündem ile GK'ü olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi verdiğini, dolayısıyla denetçilerin YK'nun belirlemiş olduğu gündeme müdahale edemeyecekleri gibi ayrı bir gündem de oluşturamayacaklarını¹⁵ belirtmiştir¹⁶.

YK yerine gecen tasfiye memurları, iflas idaresi veya kayyumun da özel denetçi seçimini gündeme alabilmesi gerekir.

Pay sahipleri, YK ve denetçilerin özel denetçi tayini istemi, "muayyen hususların tetkik ve teftişine" ilişkin bulunması dışında hiçbir şarta bağlı değildir. Ancak, bu şekilde özel denetçi atanması istemi GK tarafından reddedilirse, istemde bulunan organ ve kişiler daha ileri giderek mahkemeden özel denetçi tayinini isteyemezler. Sadece, red kararına karşı iptal veya hükümsüzlüğün tespiti davalarını açabilirler (TK. m. 381).

D. AZINLIK

1. GENEL OLARAK AZINLIĞIN ÖZEL DENETÇİ İSTEME YETKİLERİ

a. Pay Sahibi Sıfatıyla (TK. m. 348/1)

TK. m. 348/1 uyarınca her ortağa özel denetçi tayinini genel kuruldan isteme hakkının tanınmış olduğunu yukarıda incelemiştik. Herhangi bir ortağa tanınan bu hakkın evleviyetle azınlığa da tanınması gerekir.

¹⁵ Denetçilerin ayrı bir GK çağrısında bulunmaları durumunda bunun usulsüz olacağını ifade eden karar için bkz., yukarıdaki, Y.11. HD. 02.12.1991 gün E. 4287, K. 6414 sayılı kararı., (Eriş, s. 1010). Karar, kooperatifle ilgili olmakla birlikte, AO'da da uygulanabilir niteliktedir.

¹⁶ Ünal Tekinalp, "Azınlığın İstemi Üzerine Denetçilerin Gündeme Madde Koyma Hakları Var mıdır?", İkt. ve Mal. D., C. XXV, S. 2, Mayıs 1978, s. 93-94.

b. Haklı Sebeplerle (TK. m. 366)

Azınlığın TK. m. 366'daki "gerektirici sebepleri bildiren yazılı" bir taleple YK'na başvurarak genel kurulun davet edilmesini ve özel denetçi tayini konusunun gündeme alınmasını veya toplanması kararlaştırılmış bulunan genel kurul gündemine özel denetçi tayini isteğinin de ilave edilmesini istemesi mümkündür.

Bu isteğin yerine getirilmemesi halinde yine TK. m. 366 uyarınca geciktirici sebepleri yazılı olarak bildirmek ve TK. m. 348/1'e uygun olarak belli hususların incelenmesini istemek suretiyle, denetçilerden özel denetçi tayin edecek genel kurulun toplanmasını isteyebilirler.

c. Mahkemenin Yetki Vermesiyle (TK. m. 367)

Pay sahiplerinin, yukarıdaki maddeye (TK. m. 366) dayanarak talepte bulunması halinde, bu talebin yönetim kurulu ve TK. m. 355 uyarınca denetçiler tarafından dikkate alınmaması durumunda, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkeme adı geçen pay sahiplerinin talebi üzerine genel kurul toplantıya davete veya istedikleri hususu gündeme koymaya kendilerini yetkili kılabilir (TK. m. 367).

TK. m. 366 hükmünün lafzına göre YK'nun azınlığın istemi üzerine GK'ı toplantıya çağırmasının veya gündeme gerekli maddeyi koymasının "mecburi" olduğu belirtilmiştir. **Tekinalp** haklı olarak, hükmün lafzında yer aldığı gibi bir zorunluluk olmadığını, böyle bir zorunluluk olsaydı, pay sahiplerinin TK. m. 367'de ifade edildiği üzere, denetçilere ve onların da kabul etmemeleri halinde mahkemeye başvurmalarına gerek kalmayacağını, YK'nun bu talebi haksız olarak yerine getirmemesi halinde TK. m. 336 uyarınca sorumlu olacağını, yoksa gerektirici sebepleri yetersiz gören YK'nun red hakkının tartışılmayacağını ifade etmiştir¹⁷.

Bu durumda, en az yüzde on veya anasözleşmede kabul edilmiş daha az (TK. m. 366) sermayeyi temsil eden payların, genel kurulun yok yere toplanmasından doğabilecek zararların teminatı olarak şirket lehine bir bankaya tevdi edilmesi şarttır. Bu senetler genel kurulun ilk toplantısının sonuna kadar bankada kalır (TK. m. 367/son hükmünün TK. m. 356/3'e yollaması nedeniyle)¹⁸.

¹⁷ Tekinalp, **Madde Koyma**, s.92-93.

¹⁸ **İmregün**, GK'ı toplantıya davete sebep oluşturan konu hakkında toplantıda bir sonuç ve karar alınması bile, azılığa karşı bir dava açılmayacağını, buradaki hisse senetlerini tevdi mecburiyetinin, muhtemel bir zarara karşı değil, talebin 1/10 sermayeyi temsil eden azınlık tarafından yapıldığını belgelemek için olduğunu, nitelik tevdi mükellefiyetinin toplantı gününe kadar devam edeceğini ve toplantının yapılması ile sona ereceğini savunmuştur (İmregün, **Azınlığın Himayesi**, s. 193).